

ZSEBKÖNYV

a 2023-2027-es támogatási időszakban
A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti
Állapot fenntartására vonatkozó
gyakorlatok helyszíni ellenőrzése (HMKÁ)

ZSEBKÖNYV

a 2023-2027-es támogatási időszakban
A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti
Állapot fenntartására vonatkozó gyakorlatok
helyszíni ellenőrzése (HMKÁ)

2026

TARTALOM

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ	5
1. BEVEZETÉS	7
2. FELTÉTELESSÉG-HMKÁ	8
3. A HMKÁ EGYES ELŐÍRÁSAI	13
3.1 Állandó gyepterület – nem beleértve az érzékeny állandó gyepterületek szabályozását lsd. 9. pont (HMKÁ1).....	13
3.2 Vizes élőhelyek és tőzeglápok megőrzése (HMKÁ2).....	16
3.3 A tarló, nád, valamint növényi maradványok égetésének tilalma (HMKÁ3).....	17
3.4 Vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása (HMKÁ4)	19
3.5 A talajromlás és a talajerózió kockázatát csökkentő talajművelés, ideértve a lejtők dőlésszögének figyelembevételével (HMKÁ5)	20
3.6 Minimális talajborításra vonatkozó előírások (HMKÁ6).....	23
3.7 Vetésváltás, vagy terménydiverzifikáció a szántóterületeken (HMKÁ7)	25
3.8 Biológiai sokféleség megőrzése (HMKÁ8)	28
3.9 A Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átalakításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken (HMKÁ9)	34

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ

A mezőgazdaság nem csupán termelésre szolgál – jövőt építünk vele. A 2023–2027-es támogatási időszak új szabályrendszere, a Feltételesség, valamint az annak részét képező Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) előírásai azt a célt szolgálják, hogy a gazdálkodás és a környezetvédelem kéz a kézben haladjon. Az új ciklus elindulása jelentős változásokat hozott, amelyek célja, hogy a mezőgazdasági termelés és a környezetvédelem szorosabb összhangban valósuljon meg. A szabályrendszer nem csupán előírásokat tartalmaz, hanem egy olyan szemléletet is képvisel, amely a fenntarthatóságot, az innovációt és a felelős gazdálkodást helyezi előtérbe.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elkötelezett a környezettudatos gazdálkodás előmozdítása mellett. Kiemelt feladatunk, hogy segítsük a gazdálkodókat a környezettudatos művelésre való átállásban, valamint az, hogy tudás- és ismeretátadással támogassuk mindennapi munkájukat.

Kiadványunk célja, hogy átlátható gyakorlati útmutatást nyújtson a HMKÁ előírásainak betartásához, különös tekintettel a helyszíni ellenőrzések sajátosságaira. Bízom benne, hogy az itt bemutatott információk hozzájárulnak a szabályok megértéséhez és a mindennapi gazdálkodói gyakorlat sikeres alkalmazásához.

Forgassák haszonnal kötetünket!

Papp Zsolt György

elnök

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

1. BEVEZETÉS

A gyorsuló ütemben változó klíma, az évről évre szélsőségesebbé váló időjárás világszerte jelentős kihívás elé állítja a gazdálkodókat, egyre inkább sürgetve az átállást egy fenntartható gazdálkodási modellre. Mindezekre reagálva az Európai Unió egy átfogó és minden szektort érintő zöld politikát hirdetett, melyben az agráriumot érintő konkrét stratégiák (Termőföldtől az asztalig és a Biodiverzitás) határozzák meg, hogy a 2023-2027-es időszakra vonatkozó agrártámogatásoknak milyen mértékben és módon szükséges elősegíteniük a fenntarthatóságot.

Mindezeket figyelembe véve a hazai KAP Stratégiai Terv úgy került kialakításra, hogy sokkal inkább az ösztönzés és ne a korlátozás eszközeivel hasson a gazdálkodókra. Az eddig bevált és jól ismert gyakorlatokból épül fel a zöld támogatási rendszerünk, kiegészülve néhány új elemmel, építve az előírások pozitív összhatására.

Fenntarthatósági szempontból kiegészült a támogatásra jogosult hektár fogalma, a kölcsönös megfeleltetés helyét pedig átvette a feltételeesség.

Jelen kiadványunkban a Feltételeesség szabályrendszeréhez tartozó Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (röviden HMKÁ) előírásai kerülnek bemutatásra, azon belül is előtérbe helyezve a helyszíni ellenőrzés sajátosságait.

2. FELTÉTELESSÉG-HMKÁ

A **Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot** (HMKÁ) előírásai a Feltételesség szabályrendszerében helyezkednek el. A Feltételesség kapcsolatot teremt a mezőgazdasági támogatások kifizetése és a mezőgazdasághoz szorosan kapcsolódó területek:

- a környezetvédelem,
- az állat- és növényegészségügy,
- az élelmiszerbiztonság,
- az állatvédelem,
- valamint a helyes mezőgazdasági és környezeti állapot

normái és kötelezettségei között.

A Feltételesség részét képező HMKÁ nem egy konkrét jogcím vagy intézkedés, azonban az előírásait a támogatások teljeskörű elérése érdekében minden gazdálkodónak be kell tartani a gazdaság teljes területén, beleértve a támogatást nem igényelt területeket is (pl. 0,25 ha alatti).

1. ábra – Szántóföld

Támogatási formák, amelyeknél a Feltételesség szabályai a meghatározók

- A fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS)
- A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás (CRISS)
- A fiatal mezőgazdasági termelők támogatása
- Cukorrépa termesztés támogatása (CIS)
- Rizstermesztés támogatása (CIS)
- Zöldségnövény termesztés támogatása (CIS)
- Ipari zöldségnövény termesztés támogatása (CIS)
- Ipari olajnövény termesztés támogatása (CIS)
- Extenzív gyümölcstermesztés támogatása (CIS)
- Intenzív gyümölcstermesztés támogatása (CIS)
- Termeléshez kötött közvetlen anyajuhtartás támogatása (CIS)
- Termeléshez kötött közvetlen anyatehéntartás támogatása (CIS)
- Termeléshez kötött közvetlen hízottbikartartás támogatása (CIS)
- Tejhasznú tehéntartás támogatása
- Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása (CIS)
- Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása (CIS)
- Agro-ökológiai program (AÖP)
- KAP-RD23-1-24 – Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- KAP-RD34-1-24- Erdőterületeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések
- KAP-RD24-RD26-1-24 Állati genetikai erőforrások ex situ és in vitro megőrzésének, és szakmai támogató tevékenység megvalósításának támogatás kifizetése
- KAP-RD31-1-24 Állatjóléti támogatás kifizetése a húshasznú szarvasmarha ágazatban
- KAP-RD33b-1-24 Antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem kompenzációs kifizetés
- KAP-RD19-1-24 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések
- KAP-RD20-1-24 Ökológiai gazdálkodás támogatás kifizetése
- KAP-RD38-RD39-1-24 Erdőtelepítés és fásítás támogatás kifizetése
- KAP-RD36-1-24 Erdészeti génmegőrzés támogatása

Amennyiben meg nem felelés kerül megállapításra, úgy a gazdálkodó által fentiekben felsorolt valamennyi igényelt támogatás összegére vonatkozik a %-os elvonás.

Ezen ellenőrzés során minden esetben történik területmérés, a mérési adat kihat minden igénylés területére. A Feltételeesség esetében nem kötelező a TMR ellenőrzés alkalmazása, azonban, ha a TMR feltár bármilyen meg nem felelést vagy hiányosságot, ami egyértelműen a feltételeesség szabályait sérti, akkor a Kincstár szankciót alkalmazhat.

Az ellenőrzést végző hatóság a meg nem felelést minden esetben fotóval bizonyítja.

Fontos, hogy az egységes kérelemben legfeljebb 10 hektár bejelentett mezőgazdasági területtel rendelkező termelők esetében a Feltételeesség ellenőrzésre vonatkozó előírásait nem kell alkalmazni. Ugyanakkor a támogatástól függetlenül, a Feltételeesség részét képező Jogszabályban Foglalt Gazdálkodási Követelményekben (JFGK) foglalt előírásokat a hatóság ellenőrzi és közigazgatási szankciót érvényesíthet az adott jogszabályra hatáskörrel rendelkező hivatal.

A Feltételeesség előírásait a 16/2024 (IV.9.) AM rendelet tartalmazza.

A Feltételeesség előírásrendszeréről alábbi kiadványainkban részletesen tájékozódhat.

[Feltételeesség által érintett támogatások](#)

2. ábra – Feltételeesség által érintett támogatások kiadvány

[A FELTÉTELESSÉG SZABÁLYRENDSZERE 2025 a 2023-2027-es támogatási időszakban A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot fenntartására vonatkozó gyakorlatok \(HMKÁ\)](#)

3. ábra – Feltételesség szabályrendszere 2025

Meg nem felelés esetén az objektív szankcionálás a 16/2024 (IV.9.) AM rendelet 16. számú melléklete alapján történik. Erre vonatkozóan a helyszíni és egyes előírásoknál a dokumentum alapú ellenőrzéseket – pl. Gazdálkodási Napló (GN), agrotechnikai bejelentések stb. – a Magyar Államkincstár útmutatásával az illetékes Vármegyei Kormányhivatalok hajtják végre. Meg kell jegyezni, hogy a feltételességre vonatkozó ellenőrzéseknél nem kötelező az eGN, bármilyen papír alapú GN megfelelő, amivel a gazdálkodó bizonyítani tudja az elvégzett tevékenységet, vagy műveletet. A helyszíni ellenőrzés keretében a hatóság megvizsgálja, hogy az egyes előírásokat betartotta-e a gazdálkodó.

3. A HMKÁ EGYES ELŐÍRÁSAI

3.1 Állandó gyepterület – nem beleértve az érzékeny állandó gyepterületek szabályozását lsd. 9. pont (HMKÁ1)

Előírás: Az állandó gyepterület országos szinten a 2018-as referenciaévek megfelelő mértékben kell fenntartani, azonban, ha a tárgyévi állandó gyepterület aránya több mint 5%-kal csökken a 2018. évi referenciaarányhoz képest, és az állandó gyepterület tárgyévi összterülete 0,5%-ot meghaladó mértékben csökken a referenciaarányban szereplő állandó gyepterület összterületéhez képest, akkor egyes, állandó gyepterületnek nem minősülő területeket állandó gyepterületté kell visszaállítani. Ilyen mértékű csökkenés eddig még nem fordult elő a 2018. évtől, vagyis állandó gyepterület visszaállítására eddig nem volt szükség.

Amit a hatóság ellenőriz: Az állandó gyepterület elhelyezkedését, valamint feltörésének tényét a Kincstár az egységes kérelem adatai (változásbejelentés), a MePAR-ban rendelkezésre álló adatok, valamint a helyszíni érdemi területmérések eredménye alapján állapítja meg. Az ellenőrzés során megvizsgálják a tényleges hasznosítást és az állandó gyepterület fedvényel történő egyezőséget.

A gyepterület feltörése alatt a gyepterület teljes megsemmisítését értjük, ami már 300m² összefüggő terület feltörése esetén kimutatásra kerül.

Mikor lép életbe a visszaállítási kötelezettség?

Abban az esetben, ha az adott évi arány több mint 5%-kal csökken a referencia arányhoz képest és az összes gyepterület abszolút értékben több mint 0,5%-kal csökken a referencia évhez képest.

Kit érint visszaállítási kötelezettség?

Állandó gyepterület visszaállítására azt a mezőgazdasági termelőt kell kötelezni, aki a megelőző két naptári évben benyújtott egységes kérelme alapján olyan földterülettel rendelkezik, amelyet állandó gyepterületként használt földterületből más célú földterületté alakítottak át. A visszaállítási kötelezettség alól mentesül az a mezőgazdasági termelő, akinek terhére legfeljebb 0,25 hektár nagyságú területet érintő visszaállítási kötelezettség lenne megállapítható.

Milyen esetben nem kell visszaállítani az állandó gyepterületet?

- Ha erdősítés történik (kivéve karácsonyfa, vagy energetikai faültetvény)
- Ha 0,25 hektár alatti állandó gyepterület került feltöresre
- Ha mezőgazdasági hasznosítás alól véglegesen kikerül a gyepterület (időleges, vagy végleges más célú hasznosítás történik)

A visszaállítási kötelezettséget a következő év egységes kérelem beadásáig kell megvalósítani, az üzem területén belül bárhol.

Ökológiai gazdálkodásban résztvevő szántóterület akkor gyepesíthető vissza, ha nem áll rendelkezésre más megfelelő nagyságú terület a visszaállítási kötelezettség teljesítésére.

Az állandó gyepterületté visszaállított, vagy állandó gyepterületként létrehozott területek a visszaállítás, illetve létrehozás első napjától kezdve állandó gyepterületnek minősülnek és azokat a visszaállítás vagy létrehozás időpontjától számított 5 évig fenn is kell tartani. Meglévő ideiglenes gyepterület állandó gyepterületté alakításának esetében a fenntartási kötelezettség az ideiglenes gyepterület telepítésétől számított 5 évig áll fenn.

A gazdálkodónak a következő évi egységes kérelemben kell nyilatkoznia arról, hogy eleget tett a visszaállítási kötelezettségnek.

Meg kell jelölnie az állandó gyepterületei közül azokat, amelyeket az előző évi visszaállítási kötelezettség miatt alakított ki. Ideiglenes gyepterület állandó gyepé alakítása esetében ezen felül a gazdálkodónak arról is

nyilatkoznia kell, hogy hány évre visszamenőlegesen minősül a szóban forgó terület ideiglenes gyepnek.

Ha a mezőgazdasági termelő a tárgyévet megelőző évben bejelentett és elismert elháríthatatlan külső ok (a továbbiakban: vis maior) miatt nem teljesítette a visszaállítási kötelezettségét, úgy a tárgyévben köteles ennek eleget tenni, továbbá a tárgyévi egységes kérelemben állandó gyepterületként bejelentett földterületei tekintetében további olyan vis maior bejelentés nem fogadható el, amelyben a visszaállítási kötelezettség alóli mentesítést kezdeményezi.

4. ábra – Állandó gyepterület

3.2 Vizes élőhelyek és tőzeglápok megőrzése (HMKÁ2)

Milyen területekre vonatkozik az előírás?

A HMKÁ2 lehatárolásnak és szabályozásának EU által előírtan kell megfelelnie a tagállamnak. Ennek értelmében egy új MePAR fedvény került kialakításra, ahol a fedvénnyel érintett területeken kell az előírásokat betartani.

Milyen szabályokat kell betartani az érintett területeken?

- Fedvénnyel érintett területen tilos szántást végezni, a vizet és a talajnedvességet levezetni
- Gyomnövények és inváziós növények terjedését/megjelenését a talaj arra alkalmas állapotában meg kell akadályozni
- Tárgyévben a víz természetes úton történő elszivárgása után mezőgazdasági termelőtevékenység végezhető
- Szántó esetében TILOS 25 cm-nél mélyebben bármilyen talajművelést végezni
- Állandó gyepterületen található, vizenyős területként lehatárolt elem szántóterületté történő átalakítása tilos
- Jogszerű földhasználattal kell rendelkezni

Magyarországon a MePAR fedvény alapján a vizes élőhelyekként lehatárolt területek fenntartása kötelező – ez az előírás 2025-től lépett életbe!

Amennyiben 2025. március 28. előtt (azaz a végleges MePAR fedvény megismerése előtt) a fenti előírások megsértése nem jár szankcióval.

5. ábra – Vizes élőhely

3.3 A tarló, nád, valamint növényi maradványok égetésének tilalma (HMKÁ3)

Előírás: Tarló, nád, valamint növényi maradvány égetése tilos, kivéve zárlati károsító megjelenése esetén, hatósági határozattal elrendelve.

Ami ellenőrzésre kerül: A területen van-e látható jele engedély nélküli égetésnek.

Felmentést jelent az előírás betartása alól, ha a gazdálkodó a leégetett tábla/táblák vonatkozásában rendelkezik az alábbi hatósági határozatok valamelyikével:

- az illetékes élelmiszerlánc-felügyeleti szerv által zárlati károsítókkal való fertőzés miatt hozott hatósági határozat, illetve
- az illetékes természetvédelmi hatóság által egyedi természetvédelmi okokból hozott hatósági határozat.

A már kiadott hátrányos megállapítástól a kedvezményezett észrevételére el lehet tekinteni, ha a kedvezményezett be tud mutatni a kérdéses időszakban a területen történő gyújtogatásról szóló rendőrségi feljelentést, vagy a tűzoltóság által kiállított igazolást a tüzeset bejelentéséről.

A gazdálkodó mentesítheti magát vis maior bejelentéssel, pl. tüzeset helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság által kiállított:

- tüzeseti hatósági bizonyítvánnyal, amennyiben tűzvizsgálati eljárás nem került lefolytatásra, ellenkező esetben
- tűzvizsgálati jelentéssel.

A helyszíni vizsgálaton jelen lévő mezőgazdasági termelő legkésőbb a támogatás igénybevételéhez kapcsolódó JFGK és HMKÁ előírások betartásával összefüggő helyszíni vizsgálat során jelezheti, ha a gazdasága vis maiorral érintett, továbbá kérheti az ellenőrzés során az azt megelőzően a gazdaságával összefüggésben bejelentett vis maior eset figyelembevételét. Ha a helyszíni vizsgálaton sem a mezőgazdasági termelő, sem a képviselője nem volt jelen, a mezőgazdasági termelő legkésőbb a részére megküldött ellenőrzési jegyzőkönyv észrevételezése során jelezheti, hogy gazdasága vis maiorral érintett, továbbá kérheti az ellenőrzést megelőzően a gazdaságával összefüggésben bejelentett vis maior eset figyelembevételét.

6. ábra – Tarló égetés

3.4 Vízfolyások mentén védelmi sávok kialakítása (HMKÁ4)

Előírás: A vízvédelmi sávokon nem juttatható ki műtrágya, szerves trágya, növényvédő szer, talajkondicionáló készítmény és növénykondicionáló készítmény:

- a völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonalától mért 5 méteres sávban,
- a MePAR-ban grafikusán megjelölt 5000 négyzetméter feletti állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban, valamint
- a MePAR-ban grafikusán megjelölt egyéb felszíni vizek partvonalától mért 5 méteres sávban, amely 3 méterre csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 méternél nem szélesebb és 1 hektárnál kisebb területű.

7. ábra – Vízfolyás menti védelmi sáv

Ha a mezőgazdasági termelő a vízvédelmi sávot az AÖP-ben NPLFA területnek el kívánja számolni – azaz szántóföldi termeléssel nem érintett vízvédelmi sávként figyelembe kívánja vetetni –, a védőtávolság 5 méter alá nem csökkenthető és gazdasági tevékenység nem folytatható, termény nem hozható le róla, és NPLFA vízvédelmi sávként jelölni kell. Ezen utóbbi szempontból a helyszíni ellenőrzés keretében csak annyi kerül megálla-pításra, hogy termelés folyik-e rajta, pl. a mérés alapján a kukoricatábla része-e, vagy szénabálák láthatóak-e ott stb.

A szervestrágya esetében a meghatározott védőtávolságok nem vonatkoznak a legeltetett állatok által elhullajtott trágyára, ha az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

Ami ellenőrzésre kerül: Az előírt védőtávolságokon belül kijuttatásra került-e valamely (egy vagy több) fent felsorolt anyag. A kijuttatás szemrevételezés-sel – azaz van-e látható jele istállótrágya, műtrágya, vagy növényvédőszer kijuttatásnak – és a GN-ben rögzített területadatokat által kerül ellenőrzésre, tehát a táblára a fenti anyagok csak a védőtávolsággal csökkentett terü-letre kerültek-e kijuttatásra, beleértve a csávázott vetőmagot is.

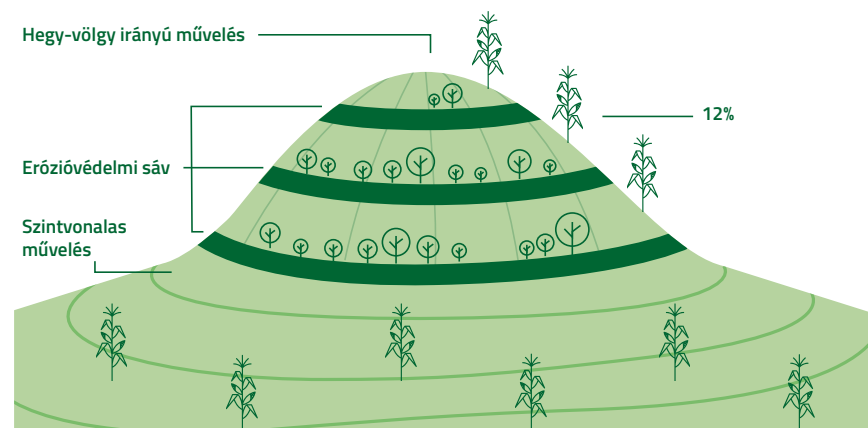
Ha a MePAR jelöli a felszíni vizet, de a területen felszíni víz láthatóan évek óta nem fordult elő, akkor is vizsgálatra kerül az előírás betartása.

3.5 A talajromlás és a talajerózió kockázatát csökkentő talajművelés, ideértve a lejtők dőlésszögének figyelembevételével (HMKÁ5)

Előírás: A 12%-nál nagyobb lejtésű területen kapás növények – dohány, cukorrépa, takarmányrépa, édesburgonya, burgonya, csicsóka, beleértve a kukoricát és a napraforgót is – termesztése, valamint az őszi káposzta-repce átlagosan 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztése tilos, **kivéve direktvetés, szintvonalas vagy rétegvonalakkal párhuzamos művelés,** illetve az eróziós jegyeket mutató lefolyási útvonalakon erózió-védelmi sávok kialakítása mellett.

Az előírásban foglalt megoldások a táblán belül kombináltan is alkalmazhatók a terület adottságai szerint. A lényeg, hogy a tábla teljes területe lefedésre kerüljön erózióvédelmi megoldással.

12% feletti tábla

8. ábra – 12% lejtős területű táblákon az erózió elleni védekezés módszereinek vegyes megvalósítása

Mikor minősül a táblám 12% feletti területnek?

2 hektárnál kisebb tábla esetében, ha a területen több mint 50%-ban 12%-nál nagyobb lejtésű terület.

2 vagy több hektáros tábla esetében, ha a 12% feletti lejtésű terület nagysága meghaladja az 1 hektárt.

Fontos, hogy amennyiben az Egységes kérelemben külön táblába rajzoljuk a növényeket annak érdekében, hogy a fentiek szerint ne minősüljön a tábla 12 % felettiné, azt a helyszíni ellenőrzés felülírhatja, ha a táblák a helyszínen nincsenek jól elkülönítve vetetlen sávval. A helyszínen ugyanis a mért táblaméret és az eróziós fedvény metszete az irányadó.

Kivételek!

Az előírásban foglaltak alól az alábbi esetekben mentesülhet a gazdálkodó.

Direktvetést alkalmaz. A vetőmag nyitócsoreszlyás vetőgéppel közvetlenül az elővetemény tarlójába kerül kijuttatásra, minimális talajbolygatás mellett és külön talajelőkészítés nélkül. A területen szárazzás, kaszálás, gyomirtás megengedett. Helyszíni ellenőrzés keretében kerül ellenőrzésre!

9. ábra – 12%-nál nagyobb lejtésű területen kukorica rétegvonalakkal merőleges (lejtővel párhuzamos) termesztése tilos!

Erózióvédelmi sáv kerül kialakításra lágy vagy fás szárú növények által 3-20 méteres szélességgel a szintvonalakkal közel párhuzamosan, átlagosan 100 méteres távolságra. Helyszínen kerül ellenőrzésre a gazdálkodói rajz alapján. A helyszíni mérés az irányadó, a kézi rajz alapján az elvárt szélességek nem kerülnek ellenőrzésre.

Az erózióvédelmi sávok kialakítására megfelelő megoldás lehet:

- a legfeljebb gabona sortávba vetett haszonnövény, azzal a kikötéssel, hogy termést nem hozhat, például 15 cm magasságban tartandó a növény magasság;
- füves sávok kialakítása vetéssel;
- cserjés sávok létesítése;
- méhlegelő, zöldugar vetésével;
- spontán zöld növényi borítottság, gyommentesen tartásával.

Szintvonalakkal párhuzamos művelést folytat.

Helyszíni ellenőrzés keretében kerül vizsgálatra, hogy valóban szintvonalas művelés történt-e.

Kötelező továbbá a szőlőültetvények esetében a teraszok megőrzése!

Ami ellenőrzésre kerül: A 12%-nál nagyobb lejtésű területen a fentiek betartására kerültek-e (elsősorban helyszíni ellenőrzés keretében kerül ellenőrzésre, azonban az egyes elemeket, pl. hasznosítást a TMR is vizsgálja).

3.6 Minimális talajborításra vonatkozó előírások (HMKÁ6)

Előírás: Fenn kell tartani a minimális talajborítást július 15-től legalább szeptember 30-ig (legérzékenyebb időszakban): **őszi kultúra vetésével, tarló megőrzésével, másodvetéssel, a növény vagy tarló fenntartásával, talajtakarásos parlaggal.**

A legérzékenyebb időszakban a 30 napos agronómiailag indokolt időnél hosszabb ideig a talaj nem maradhat fedetlen. Amennyiben tárgyévben a mezőgazdasági termelő az adott táblán talajtakarás nélküli parlag hasznosítást jelölt az egységes kérelemben, úgy a július 15-től szeptember 30-ig tartó időszakban gondoskodnia kell a talajtakarásról a fentiek szerint, vagy a spontán megjelenő növényzet megőrzésével.

A növény vagy tarló megőrzése során legfeljebb 10 cm-es mélységű sekély tarlólántás és -ápolás, valamint középmély lazítás végezhető. A középmély lazítás kizárólag akkor fogadható el, ha a lazító kések nyomvonalát leszámítva a talajtakarás biztosított marad.

A 12% feletti lejtésű területeken elhelyezkedő ültetvényekben legalább mulcsozással, vagy egynyári növények vetésével gondoskodni kell a sorköztakarásról.

Sekély tarlólántás elvégezhető, amelyben karbamid, mikrobiológiai készítmény talajba dolgozás is teljesíthető, azonban figyelni kell, hogy maximum 10 cm mélységig történhet talajbolygatás. Abban az esetben, ha az előírást a tarló szeptember 30-ig történő fenntartásával szeretnénk teljesíteni, úgy ez idő alatt nem teljesíthető az AKG szerinti „szármaradvány visszaforgatás a talajba” vállalás.

Sekély tarlólántásnál ügyelni kell arra, hogy a művelet után a növényi maradványok továbbra is összefüggő talajtakarást biztosítsanak az egész táblán. A tarló kezelését a talajborítás fenntartása érdekében elvégezhetjük mechanikai gyomirtással, sekély tarlólántással – ami után a növényi maradványok

továbbra is biztosítják a talajborítottságot a területen –, illetve növényvédőszer használatlaltal.

Olyan kultúrák esetében (például gyökérzöldségek), ahol nem marad tarló a betakarítás után, az előírás teljesítése tarlófennhagyással nem lehetséges.

A növényi lista megtalálható a 17/2024. (IV. 9.) AM rendelet 7. mellékletében. Ezekben az esetekben a betakarítást követően 30 napon belül másodvetés szükséges. A másodvetés tényét 20 napon belül be kell jelenteni az EK-ba. Ennek elmaradása esetén a másodvetés nem kerül figyelembevételre

Az előírás teljesítésére az ökológiai másodvetés és az AKG zöldtrágyaként vetett másodvetés is megfelelő megoldás lehet.

Ökológiai jelentőségű másodvetés: zöldtrágya-növényként talajba forgatott vagy bedolgozott, a **16/2024. (IV. 9.) AM rendelet 2.** mellékletében felsorolt legalább két növényfaj keverékeként a főnövény után vetett másodvetés.

Másodvetés: a tárgyévre az egységes kérelemben bejelentett főnövény betakarítása után a következő év első főnövénye vetéséig betakarított vagy zöldtrágya-növényként talajba forgatott, bedolgozott vagy a mezőgazdasági területen legalább tarlóállapotban hagyott növénykultúra, ahol mind az első főnövény lekerülését követő, mind a második főnövény vetését megelőző talajmunkákra az agronómiaailag indokolt időt (30 nap) figyelembe kell venni, és a másodvetésnek a megelőző főnövénytől különböző növénykultúrához kell tartoznia, azzal, hogy a Brassica napus (takarmányrepce), Sinapis alba (fehérmustár), Raphanus sativus (retek) fajhoz tartozó növények egymás után még keverékben sem vethetőek.

A HMKÁ6 kötelezettséget nem kell teljesíteni a tárgyévben talajtakarás nélkül – szellőztetés, simítózás vagy szintezés mellett – pihentetett területeken, amelyeket a tárgyévet megelőző évben rizs vagy indiánrizs termesztésére használtak, és ezen műveleteket a gazdálkodó az egységes kérelem felületen legkésőbb szeptember 30-ig bejelenti.

Ami ellenőrzésre kerül: a helyszínen megvizsgálásra kerül a fentiek betartása a terület többszöri felkeresésével. Az ellenőrzés különösen arra vonatkozik, hogy 30 napnál tovább ne legyen fedetlen a terület az érzékeny időszakban, vonatkozik ez a PIH01 területekre is. A másodvetés összetételére

10. ábra – Tarló megőrzése

vonatkozó szabályoknak is meg kell felelni, miszerint a másodvetésben lévő növényeknek külön nemzetségbe kell tartozniuk – pl. repce után nem lehet másodvetésben repce és mustár keverék.

3.7 Vetésváltás, vagy terménydiverzifikáció a szántóterületeken (HMKÁ7)

Előírás: Amennyiben a mezőgazdasági üzem szántóterületének mérete eléri a 10 hektárt, akkor a gazdaság teljes szántóterületén gondoskodni kell az éves vetésváltás megvalósulásáról vagy a növénytermesztés diverzifikációjáról. Kivéve a talajtakarásos parlag, talajtakarás nélküli pihentetett terület, évelő szántóföldi kultúrák, ideiglenes gyepek és víz alatt álló kultúrák (rizs) területeket.

Az éves vetésváltás megvalósítható úgy, hogy adott évben a mezőgazdasági üzem szántóterülete felsorolt kivételekkel nem érintett részének legalább 1/3-án valósít meg vetésváltást, és gondoskodik róla, hogy e szántóterületen megvalósuljon a vetésváltás három egymást követő éven belül úgy, hogy a három évből legalább egyszer különböző növénykultúrát termeszt, mint a másik két évben. A vetésváltás másodvetéssel is teljesíthető. Ennek a feltétele, hogy a két főnövény között vetett bármilyen növénykultúrának mindkét főnövénytől különböző növénykultúrának kell lennie.

Fontos!

A vetésváltással érintett területek kiszámításánál a teljes szántóterületből az alábbiakat nem kell figyelembe venni:

- Vetőmag termesztésére vetett hibridkukorica (4 évig vethető egy területre)
- Évelő szántóföldi kultúra és ideiglenes gyepek
- Rizs/vadrizs
- Parlag
- Öko gazdálkodás szerint tanúsított terület

A HMKÁ7 vetésváltással történő teljesítése esetén önmaga után nem termeszthető: burgonya, napraforgó, káposztarepce, szójabab, cukorrépa, olajtök, valamint dinnye. Ez a 10 hektárnál kisebb összes szántóterülettel rendelkező gazdálkodókra is vonatkozik.

Terménydiverzifikációval az alábbiak szerint teljesíthető a HMKÁ7 előírás:

- 10 és 30 hektár közötti szántóterület esetén legalább kétféle szántóföldi növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el,
- 30 hektár feletti szántóterület esetén legalább háromféle növénykultúrát termeszt, azzal, hogy a legnagyobb területen termesztett növénykultúra a szántóterületnek legfeljebb 75%-át foglalhatja el, és a két legnagyobb területen termesztett növénykultúra együttesen nem haladhatja meg a szántóterület 95%-át.

Külön kultúra az, amelyik május 1. napjától szeptember 30. napjai között hosszabb ideig van a területen, azaz a külön kultúra lehet a főnövény, vagy a másodvetés is.

A vetésváltás és diverzifikáció szempontjából különböző kultúra:

A különböző nemzetiségek bármely kultúrája Parlag vagy ideiglenes gyepek a Brassicaceae (Káposztafélék), Solanaceae (Burgonyafélék) vagy Cucurbitaceae (tökösfélék) növény családkba tartozó bármely faj kultúráját Másodvetés is megfelel a vetésváltásnak, amennyiben az a HMKÁ6-nál leírtak szerint kerül kialakításra.

A mezőgazdasági termelőnek a vetésváltást és a növénytermesztés diverzifikációját nem kell megvalósítania abban az esetben, ha

- a) a mezőgazdasági üzem szántóterülete 10 hektárnál kisebb,
- b) támogatható mezőgazdasági területének több mint 75%-át
- ba) állandó gyepek, és azt gyepek vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
- bb) az év, illetve a növénytermesztési ciklus jelentős részében víz alatt álló kultúrák termesztésére vagy fentiek kombinációjában használnák, vagy
- c) szántóterületének több mint 75%-át
- ca) gyepek vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
- cb) parlagon hagyott földterületként, függetlenül attól, hogy van-e rajta bármilyen talajtakarás,
- cc) a hüvelyes növények – szója kivételével – termesztésére vagy fentiek kombinációjában használnák.

Ami ellenőrzésre kerül: az aktuális és a korábbi években a táblán található kultúra megállapításával elvégzésre kerül a vetésváltás a diverzifikációnak való megfelelés ellenőrzése. A vetésváltás szabályait adott területre vonatkozóan akkor is be kell tartani, ha változik a kérelmező. Az ellenőrzésre adminisztratív úton kerül sor. Amennyiben változott a terület művelője, és emiatt történt a vetésváltási kritérium megszegése, akkor is szankcionálandó a meg nem felelést elkövető (utolsónak kérelmező) kedvezményezett. A TMR a diverzifikáció %-os betartását is segíti (51 ha a tábla, nem 48 ha). Előfordulhat, hogy az ellenőrzés idejére már nem található a növény a táblán. Ilyenkor a jogszabály értelmében a kedvezményezett, az ellenőr kérésére, a vetőmag megvásárlásáról vagy az oltványok beszerzéséről szóló számlával köteles igazolni a termesztett növény típusát.

Az ellenőrzésre kijelölt ügyfelek esetében – vetésváltással történő teljesítés esetében – központilag térinformatikai vizsgálat történik a megállapított hasznosítás alapján, ahol az egységes területalapú támogatás iránti kérelmeken feltüntetett ugyanazon területek egymást követő években lévő hasznosításai kerülnek összevetésre a bejelentett másodvetések figyelembevételével. A helyszínen csak a hasznosítási kód és a terület mérete kerül meghatározásra, a további megfelelési vizsgálatok adminisztratív úton, valamint TMR ellenőrzés (ha nem kerül feloldásra pl. inhomogén tábla, akkor helyszíni ellenőrzés) által kerülnek megállapításra. Amennyiben a TMR állapítja meg a hasznosítást és az eltér a bejelentett kultúrától – ellenkező bizonyítás hiányában –, akkor a TMR által megállapított hasznosítás kerül figyelembevételre.

3.8 Biológiai sokféleség megőrzése (HMKÁ8)

2025-től a HMKÁ8 előírásai közül kikerül a szántóterületeken kötelezően alkalmazandó 4-7% nem termelő területek, tájképi elemek kialakítása. Helyette új, önkéntesen vállalható gyakorlat jelenik meg az Agro-ökológiai Program keretein belül.

A HMKÁ8 szabályrendszerében két előírás marad, amit be kell betartani 2025-től:

1. A védett tájképi elemek (gémeskút, kunhalom, kis kiterjedésű tó, fa- és bokorcsoport, magányosan álló fa, terasz) tartós megőrzése, ami azt jelenti, hogy a MePAR-ban lehatárolt védett tájképi elemek megőrzése kötelező!
2. Sövények és fák kivágásának és csonkításának tilalma költési és fiókanevelési időszakban.

1. Védett tájképi elemek

Gémeskút

A gémeskutakat fedvény jelzi, az ellenőrzés alapja a 2010. évben létrehozott gémeskút adatbázis. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni úgy, hogy az eredeti állapotuk sem romolhat (állagmegóvás, karbantartás biztosítása).

Ami ellenőrzésre kerül: az ellenőrzés során a fentiek betartását vizsgálják. Az ellenőrzés alapja a 2010. évben létrehozott gémeskút adatbázis.

11. ábra – Gémeskút

Kunhalom

A kunhalmokat fedvény jelzi, az ellenőrzés alapja a 2010. évben létrehozott kunhalom adatbázis. A kunhalmok a tábla részét képezik, a területmérés során ezek a tábla területébe beleszámítanak. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni.

Ami ellenőrzésre kerül: a helyszínen összehasonlításra kerül az adott kunhalom fedvény általi területe a valós területtel. Azaz a kunhalom valós területe nem lehet ettől kisebb. Továbbá a kunhalom teljes területén tilos a talajmunkák végzése, kivéve, ha ez a visszagyepesítést szolgálja.

12. ábra – Kunhalom

Fa - és bokorcsoport

A fa- és bokorcsoportokat fedvény jelzi, az erre vonatkozó előírás kizárólag a szántóterülettel körülvett, valamint azzal határos fa- és bokorcsoportokra vonatkozik. A fa- és bokorcsoportok a tábla részét képezik, a területmérés során ezek a tábla területébe beleszámítanak. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni, azaz területük nem csökkenhet.

Ami ellenőrzésre kerül: a helyszínen összehasonlításra kerül az adott fa- és bokorcsoport fedvény általi területe a valós területtel. Azaz a fa- és bokorcsoport valós területe nem lehet ettől kisebb. Fa- és bokorcsoport területén talajmunka végzése tilos. Ez alól kivételt képez a visszafásítás vagy a gyeperősítés helyreállítása érdekében történő előkészítő munkálatok.

13. ábra – Fa-, és bokorcsoport

14. ábra – Magányosan álló fa

Magányosan álló fa

A magányosan álló fákat fedvény jelzi. A magányosan álló fa egy szántóterületen található önállóan, egymagában álló fa, amelynek lombkoronájának átmérője legalább 4 méter. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni, kivágásuk tilos.

Ami ellenőrzésre kerül: vizsgálatra kerül, hogy a magányos fa megtalálható-e a fedvényen jelzett helyen. Ha az adott fa a jelzett helyen megtalálható, de ki van száradva, az nem számít az előírások megsértésének, de ezt Vis maiorként jelezni kell fényképpel történő alátámasztással.

Kis kiterjedésű tó

A kis kiterjedésű tavakat fedvény jelzi. Ezek a tábla részét képezik, a területmérés során a tábla területébe beleszámítanak. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni, azaz területük nem csökkenhet.

Ami ellenőrzésre kerül: a helyszínen összehasonlításra kerül az adott kis kiterjedésű tó fedvény általi területe a valós területtel. Az előírás megsértését jelenti a tó egészének vagy egy részének feltöltése, beművelése, rajta burkolt aljzattal rendelkező víztározó kialakítása, illetve egyéb mesterséges módon történő állapotrontása. A vízfelület szárazabb időszak miatti természetes csökkenése vagy a nádas terjedése nem eredményez szankciót.

15. ábra – Kis kiterjedésű tó

Terasz

A teraszokat fedvény jelzi. Ezek a tábla részét képezik, a területmérés során a tábla területébe beleszámítanak. A gazdálkodóknak ezeket meg kell őrizni, azaz területük nem csökkenhet. Továbbá állagmegóvással, karbantartással a teraszok állapotát biztosítani kell.

Ami ellenőrzésre kerül: a fent leírt előírások teljesülnek-e.

2. Fás szárú növényzet kivágására vonatkozó tilalom (Fakivágási tilalom)

Előírás: A gazdaság teljes területén, mezőgazdasági hasznosítású táblán található, nem mezőgazdasági termelési célú fát, bokrot és sövényt március 1. és augusztus 31. között tilos kivágni, metszeni vagy egyéb módon csonkítani.

FONTOS: a magányosan álló fák, amelyeknek a kivágása, metszése, csonkítása továbbra is az egész év során tilos.

Továbbá a fakivágásra engedélyezett időszakban történő kivágás védett tájképi elemként lehatárolt fa- és bokorcsoportok esetében csak az 50 % feletti részre vonatkozatható, mert az alapelőírás betartása továbbra is kötelező.

Ami ellenőrzésre kerül: a március 1. és augusztus 31. közötti időszakban történt-e fakivágás, metszés vagy csonkítás. A magányosan álló fák esetében pedig az egész év során történt-e fakivágás, metszés vagy csonkítás.

16. ábra – Madárfészek

3.9 A Környezeti szempontból érzékeny állandó gyepterületként megjelölt gyepterületek átalakításának vagy felszántásának tilalma a Natura 2000 területeken (HMKÁ9)

Előírás: A környezeti szempontból érzékeny Natura 2000 állandó gyepterületek más hasznosítású területté történő átalakítása és felszántása, a gyepterület megbontása tilos. A támogatások szempontjából még a természetvédelmi hatóság erre irányuló engedélyével sem lehetséges ezen területek feltörése/felszámolása.

Nem minősül a környezeti szempontból érzékeny Natura 2000 állandó gyepterület mezőgazdasági hasznosítása átalakításának, ha a természetvédelmi hatóság engedélye mellett véglegesen megszűnik annak mezőgazdasági hasznosítása és az adott terület ezen ok miatt elveszíti támogathatóságát.

Ami ellenőrzésre kerül: a feltörést megállapítottnak kell tekinteni, ha a környezeti szempontból érzékeny állandó Natura2000 gyepterület változásvezetési toleranciát meghaladó mértékben (300m²) feltörésre vagy átalakításra kerül. A feltörés szankcióval, illetve minden esetben visszaállítási kötelezettséggel jár.

Az előírás vonatkozásában szándékosság ténye például akkor merülhet fel, ha olyan érzékeny állandó gyepterület kerül feltörésre, amelyre egyidejűleg Natura 2000 gyepterületekre nyújtott kompenzációs támogatást is igényelt az érintett gazdálkodó.

Általánosságban a szándékosság gyanúja akkor vetődhet fel, ha a gazdálkodó, vagy képviselője tudatában van annak, hogy a tanúsított tevételes magatartás vagy mulasztás a támogatásokkal összefüggésben a támogatási jogosultság jogosulatlan megszerzése, annak fenntartása, illetve a támogatásokkal összefüggésben jogosultságának bármely eleme vonatkozásában kedvezőbb elbírálást biztosít, mint a tanúsított tevételes magatartás vagy mulasztás nélkül.

18. ábra – Natura2000 gyepterület

IMPRESSZUM

Felelős kiadó: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Szerzők: NAK Zöld Támogató Egység munkatársai
Szerkesztette: Sztahura Erzsébet, Sárközi Hajnalka
Grafikai tördelő: Morvai Péter
Layout terv: Boda Anna
Kiadja: ©Nemzeti Agrárgazdasági Kamara –
minden jog fenntartva
Kiadás éve: 2026

ISBN: 978-615-6564-66-5

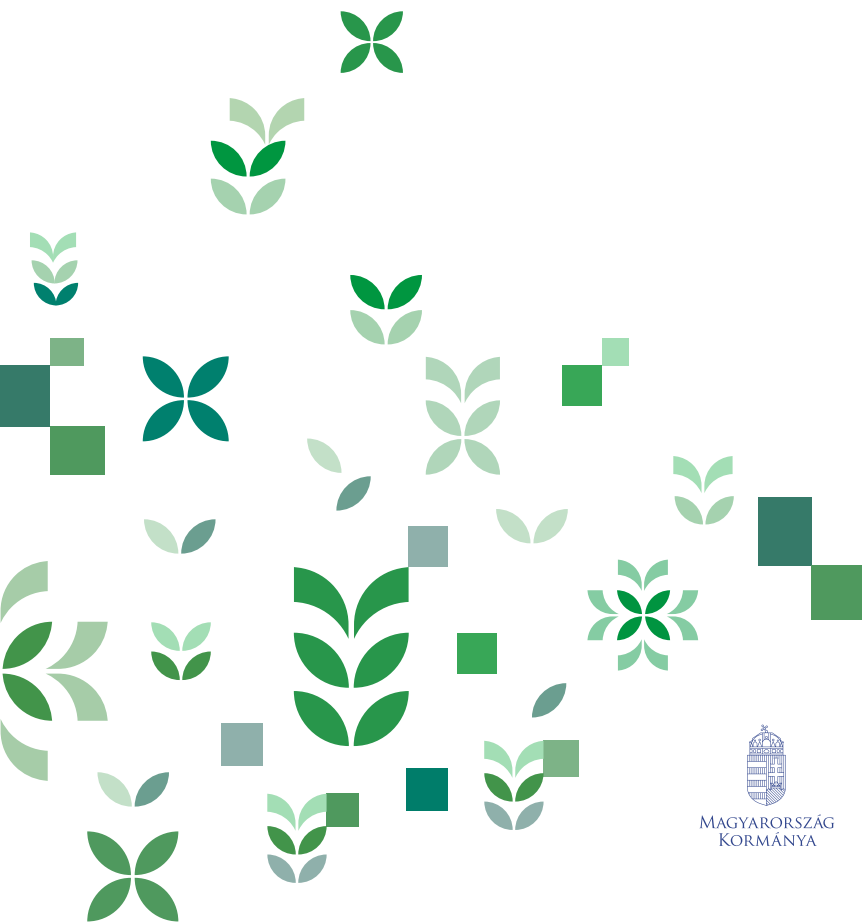
A Nemzeti KAP-hálózat Zöld Támogató Egysége (ZTE) a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara szervezeti keretei között jött létre. A ZTE fő feladata a környezeti fenntarthatóságot és klímavédelmet szolgáló szempontok érvényesítése a KAP Stratégiai Tervben, az I. és II. pillér zöld beavatkozásainak, valamint a kapcsolódó nemzeti programok végrehajtásának segítése, a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok elterjesztése, illetve a zöld szereplők hálózatosodásának elősegítése.

A kiadvány áttekintést ad a Feltételeesség szabályrendszeréhez tartozó Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (röviden HMKÁ) előírásainak a helyszíni ellenőrzés sajátosságaira.

A témában további kérdésekkel keresd a Zöld Támogató Egységet!

E-mail-címünk: zteiroda@nak.hu

Honlapunk: <https://www.nak.hu/zold-tamogato-egyseg>

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával